

Fyloxéra viničová (*Viteus vitifoliae*)

Táto „voška“ bola v minulosti do Európy zavlečená z amerického kontinentu. Jej prítomnosť sa datuje od rokov 1858 – 1862, kedy sa údajne po prvýkrát vyskytla vo Francúzsku. Ďalšie šírenie bolo pomerne rýchle, čomu nasvedčujú údaje z konca 19. storočia, kedy fyloxéra viničová zničila mnohé vinice v Európe. Škodca sa na Slovensku objavuje od roku 1880.

Škodca sa vyskytuje v dvoch formách: koreňovej a listovej. Nebezpečnejšou je **najmä koreňová forma**, ktorá spôsobuje na koreňoch viniča vznik nádorčekov a na hrubších koreňoch aj tvorbu väčších a tmavších nádorov, ktoré sa postupne rozpadajú a hnijú. Kry napadnuté škodcom v priebehu druhého až tretieho roka hynú – charakteristicky vždy vedľa seba viacero krov.

Obr. 1 – Fyloxéra viničová
(Zdroj: Ing. Stanislav Barok)

Vývojový cyklus škodcu prebieha na koreňoch v pôde a tiež na listoch. Škodca v priebehu svojho úplného vývojového cyklu migruje medzi koreňmi a listami amerického viniča. Škodca v prípade koreňovej formy prezimuje ako larva. Na jar tieto larvy pokračujú vo svojom vývine, dospievajú a kladú neoplodnené vajíčka (30 – 50 kusov). Približne po dvoch týždňoch sa z vajíčok liahnu larvy novej generácie. V našich podmienkach sa v priebehu jedného roka môže vyvinúť 4 – 6 generácií fyloxéry viničovej. Koncom leta sa časť lariev koreňovej formy po treťom zvliekaní sťahuje k povrchu pôdy, kde sa zvliekajú po štvrtýkrát. Následne sa liahnu okrídlené samičky, ktoré vylietajú na kry viniča. Opäť samičky kladú neoplodnené vajíčka (7 – 8 kusov) na kôru kmienka, resp. na listy. Dochádza k liahnutiu pohlavne zrelej samičiek a samčekov. Samičky po spárení kladú jedno prezimujúce vajíčko do trhlín kôry viniča, z ktorého sa v jarnom období vyliadne larva, ktorá prechádza na list a vytvára tak základ pre vznik listovej formy. Larva svojím cicaním na listoch vylučuje sliny do rastlinných pletív, v dôsledku čoho vznikajú na listoch typické hrčky. Larva v tejto hrčke

žije a po štyroch zvliekaniach dospieva. Následne v hrčke samička nakladie neoplozené vajíčka (400 – 500 kusov). V priebehu niekoľkých dní sa z vajíčok liahnu larvy novej generácie, opúšťajú hrčky, usadzujú sa na listovej čepeli a svojím cicaním vyvolávajú tvorbu ďalších hrčiek. Po ich nakladení vajíčok sa liahnu larvy dvojakeho typu – časť sa sťahuje ku koreňom viniča a časť zostáva na listoch.

Obr. 2 – Fyloxéra na líci listu
(Zdroj: Ing. Stanislav Barok)

Obr. 3 – Fyloxéra zo spodu listu
(Zdroj: Ing. Stanislav Barok)

Napadnuté kry podpníkového viniča a americké odrody viniča vykazujú na **listovej čepeli** charakteristické hrčky dorastajúce do 5 mm. Hrčky sa tvoria na rube listu a na vrchnej strane listu vyúsťajú malým otvorom, ktorý je obklopený trichómami. Na mladéj **koreňovej sústave** európskeho aj podpníkového viniča sú badateľné zatočené žltobiele nádorčeky. Na starších koreňoch môžu byť prítomné okrúhle jazvy, ktoré zostávajú po opadnutí nádorčekov. K príznakom napadnutia patrí aj oslabený rast jedincov, menšie a bledozelené listy, ktoré sú ovisnuté. Samozrejme, prítomnosť škodcu má dopad aj na úrodu, ktorá je veľmi nízka.

Z vedomostí, ktoré pestovatelia postupne nadobúdali je známe, že európsky vinič je veľmi citlivý na koreňovú formu, zatiaľ čo americké druhy viniča a ich krížence s európskym viničom sú viac – menej rezistentné, i keď sa na nich objavuje neškodná listová forma. Za účinnú ochranu proti fyloxére viničovej môžeme považovať vrúbľovanie európskeho viniča na odolné, americké podpníky. Toto je základný spôsob na predchádzanie napadnutia koreňovej sústavy viniča. Podpníkový americký vinič, na ktorom prebieha celý vývojový cyklus škodcu, môže byť ošetrený v priebehu vegetačného obdobia insekticídnymi prípravkami, a to najlepšie ihneď po zistení listovej formy fyloxéry viničovej. Na Slovensku sú povolené tieto dva registrované prípravky účinné v boji proti tomuto škodcovi: Movento 100 SC a Mobile. Oba spomenuté prípravky obsahujú účinnú látku spirotetramat.

Ing. Ivana Bugriová

ÚKSÚP – OOR

18.8.2021